

ไดโนเสาร์ยังคงอยู่คู่ยุคสมัยแม้จะสูญพันธุ์ไป 65 ล้านปีแล้ว

แม้“ไดโนเสาร์”จะสูญพันธุ์จากโลกนี้ไป 65 ล้านปีแล้วก็ตาม

แต่ไดโนเสาร์ยังคงเป็นสัตว์ที่มนุษย์เราทุกวันนี้รู้จักกับมันเป็นอย่างดี ปานประหนึ่งว่าเจ้าสัตว์โลกล้านปีที่ป็นเจ้าโลกเมื่อครั้งอดีตกาลยังคงอยู่คู่กับยุคสมัย ยังไม่ได้ล้มหายตายไปจากโลกของเรา ทำให้วันนี้เรื่องราวของไดโนเสาร์ ยังคงมีการถ่ายทอดนำเสนอออกมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ ภาพยนตร์ การ์ตูน สารคดี

ในขณะที่เหล่านักโบราณคดีผู้เชี่ยวชาญด้านไดโนเสาร์ วันนี้พวกเขายังคงเดินทางขุดหาซากฟอสซิลของ ไดโนเสาร์ขึ้นมาศึกษาค้นคว้าอย่างไม่หยุดหย่อน เพื่อจะคลี่คลายปริศนามากมายที่ยังขบไม่แตกต่อเจ้าสัตว์ชนิดนี้

อีสาน ถิ่นไดโนเสาร์

เมืองไทยถือเป็นดินแดนแห่งไดโนเสาร์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของเอเชีย โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เราไม่ เป็นสองรองใครเลย

แน่นอนว่าแหล่งขุดค้น แหล่งค้นพบไดโนเสาร์ที่สำคัญของบ้านเราย่อมหนีไม่พ้นในภาคอีสาน ซึ่งเหตุที่พบ ไดโนเสาร์เป็นจำนวนมากในภูมิภาคนี้ สันนิษฐานว่า มาจากการที่สภาพแวดล้อมของภาคอีสานในสมัยโบราณ มีภูมิ ประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำขนาดใหญ่ จึงเป็นแหล่งอาศัยสำคัญของไดโนเสาร์นานาพันธุ์ เมื่อเจ้าสัตว์ดึกดำบรรพ์เหล่านั้น ล้มตายครั้งใหญ่จนสูญพันธุ์จากเหตุการณ์ปริศนา(ซึ่งหลายคนเชื่อว่ามาจากอุกกาบาตขนาดยักษ์พุ่งชนโลก) ซากของ ไดโนเสาร์ก็จะถูกตะกอนแม่น้ำกลบฝังไว้จนกลายเป็นซากดึกดำบรรพ์ในที่สุด

หุ่นจำลองภูเวียงโกซอร์สไดโนเสาร์ชนิดแรกที่ค้นพบในเมืองไทย

สำหรับการขุดค้นหาซากดึกดำบรรพ์ในประเทศไทย เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 มีรายงานการขุดพบซากกระดูกไดโนเสาร์อย่างเป็นทางการครั้งแรก ที่ อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น จากนั้นได้มีการขุดค้นซากฟอสซิลไดโนเสาร์ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับไดโนเสาร์ในบ้านเราเรื่อยมา

จุดสำคัญเห็นจะเป็นการค้นพบ"ภูเวียงโกซอร์ส สิริธรณ" ไดโนเสาร์สกุลใหม่และชนิดใหม่ของโลก ทำให้วงการไดโนเสาร์ในบ้านเราคึกคักขึ้นมามากโข

ปัจจุบันแวดวงการศึกษาไดโนเสาร์บ้านเราไม่ไปเพียงไปไกลในระดับโลกเท่านั้น หากแต่แหล่งค้นพบ แหล่งขุดค้น สถานที่ค้นพบซากฟอสซิลและร่องรอยไดโนเสาร์หลายๆแห่งในภาคอีสานยังถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่น่าสนใจไม่น้อยเลย โดยเฉพาะที่ภูเวียง จ.ขอนแก่น กับ ที่ภูกุ่มข้าว จ.กาฬสินธุ์

หุ่นจำลองโครงกระดูกไดโนเสาร์ ในพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง

ภูเวียง

การเป็นแหล่งค้นพบซากไดโนเสาร์ครั้งแรกของไทย ก่อปรกับการเป็นแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์สำคัญ ทำให้ภูเวียงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้เกี่ยวกับไดโนเสาร์ที่โดดเด่นมากแห่งหนึ่งในเมืองไทย

ภูเวียงมีจุดชมไดโนเสาร์หลักๆอยู่ 2 จุด คือ ที่พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง(อ.ภูเวียง) กับ ที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง

พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง เป็นพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์แห่งแรกของเมืองไทย น่าสนใจด้วยการจะแสดงในส่วนไฮไลท์อันชวนตื่นตาตื่นใจในบรรยากาศยุคดึกดำบรรพ์ ซึ่งผมเรียกที่นี้ว่าเป็น "จurasสิกปาร์คภูเวียง"

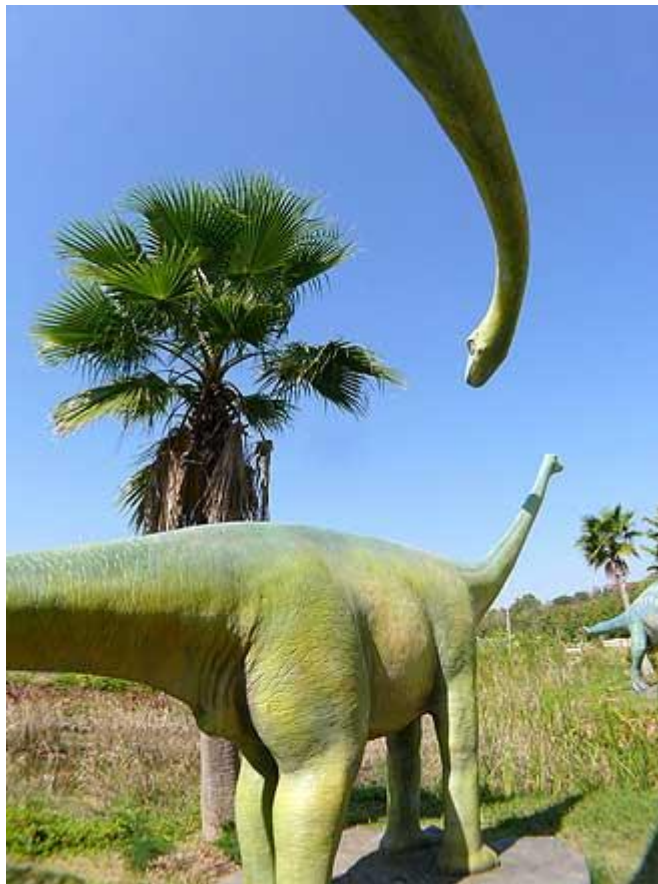
จurasสิกปาร์คภูเวียง จัดแสดงเรื่องราวของไดโนเสาร์อันหลากหลาย เน้นไปที่ไดโนเสาร์สายพันธุ์ที่ขุดค้นพบเจอในภูเวียง นำโดยไดโนเสาร์สายพันธุ์ใหม่ของโลก 3 ชนิด ที่ขุดพบเจอที่นี่ ได้แก่

- "ภูเวียงโกซอรัส สิริธรณ" : ไดโนเสาร์กินพืช ด้วยยาวประมาณ 15 เมตร สูงราว 3 เมตร มีหางยาวและคอยาวมาก ชนิดต้องแหงนคอตั้งป้ามอง

- "สยามโมไทรันนัส อีสานเอนซิส" หรือ "ไทรันสยาม" : ไดโนเสาร์กินเนื้อ ด้วยยาวประมาณ 7 เมตร หน้าตาตูดหน้ากลัว ยิ่งเมื่อรู้กาพิตขอว่ามันยังน่ากลัวเข้าไปอีก เพราะเจ้านี้ถือเป็นบรรพบุรุษของ ไทรันโนซอรัส เร็กซ์ หรือ ทีเร็กซ์ จอมโหดในเรื่อง "จurasสิก ปาร์ค" หนึ่งไดโนเสาร์อันโด่งดัง

- "สยามโมซอรัส สธิธรริ" : ไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่ชนิดแรกที่พบในเมืองไทย ตามข้อมูลระบุว่าหน้าตาของมันคล้ายจระเข้ แต่ผมดูแล้วมันคล้ายไอ้โขงมากกว่า

ส่วนอุทยานแห่งชาติภูเวียง เป็นไซด์งานแหล่งขุดค้นทางโบราณคดีจำนวนหลายหลุม มีหลุมขุดค้นที่ 3 บริเวณประตูตีหมาเป็นไฮไลท์ เพราะมีซากขอโรพอดให้ได้ชมกันอย่างใกล้ชิดเต็มตา

ไดโนเสาร์จำลองที่ พิพิธภัณฑ์สิรินธร

ภูเก้า

ปี พ.ศ. 2513 พระครูวิจิตรสหัสคุณ เจ้าอาวาสวัดสักกะวัน ได้พบวัตถุประหลาด ซึ่งท่านคิดว่าเป็นไม้กลายเป็นหิน จึงไม่ได้ดำเนินการอะไรเพิ่มเติม กระทั่งเกือบ 10 ปีผ่านไป มีคณะนักธรณีวิทยาเดินทางมาสำรวจพื้นที่แถบนี้ ถึงได้รู้ว่าไม้กลายเป็นหินอันที่จริงมันคือ "กระดูกไดโนเสาร์" นั่นเอง

นั่นถือเป็นปฐมบทการขุดค้นหาซากไดโนเสาร์อย่างเป็นทางการขึ้นที่ภูมู่ข้าว(อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์) อันนำมาสู่ความตื่นตะลึงว่า บริเวณแห่งนี้เป็นแหล่งไดโนเสาร์กินพืชจำนวนมากที่สุดในเมืองไทยเท่าที่มีการค้นพบ คือมีมากกว่า 700 ซิ่น(ข้อมูลจาก ททท.)

เดิมซากไดโนเสาร์จะเก็บไว้ใกล้ๆกับหลุมขุดค้นภายในวัดสักกะวัน แต่ด้วยความที่มันมีมากและจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญดูแลรักษา จึงมีการจัดสร้าง“พิพิธภัณฑ์สิรินธร”ขึ้นที่ภูมู่ข้าว ใกล้ๆกับแหล่งขุดค้น เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บซากฟอสซิล สถานที่จัดแสดงด้านไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัย รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ ที่ภายหลังการเปิดอย่างเต็มรูปแบบของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ในปี พ.ศ. 2550 ผู้คนต่างก็หลั่งไหลมาตามรอยไดโนเสาร์ที่กาฬสินธุ์กันไม่ได้ขาด

โถงไดโนเสาร์ ไฮไลท์แห่งพิพิธภัณฑ์สิรินธร

พิพิธภัณฑ์สิรินธร เป็นพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่บนเนื้อที่กว่า 100 ไร่ เป็นพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ที่ใหญ่ที่สุดและดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภายในพิพิธภัณฑ์แบ่งเป็นโซนต่างๆ นำเสนอเรื่องราวตั้งแต่กำเนิดโลกและจักรวาล ฟูฟั้นมาสู่ความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคต่างๆ ก่อนส่งต่อเข้าสู่โซน(ยุค)ไดโนเสาร์ครองโลก ที่จัดแสดงเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับไดโนเสาร์อย่างละเอียด ด้วยเทคนิคอันน่าตื่นตาตื่นใจ ทั้งแสง สี เสียง และหุ่นจำลองทั้งโครงกระดูก ซากฟอสซิล ป่าดึกดำบรรพ์ และหุ่นจำลองไดโนเสาร์เสมือนจริงที่ทำออกมาได้อย่างน่าทึ่ง

ส่วนจัดแสดงหัวกะโหลกไดโนเสาร์ ที่พิพิธภัณฑ์สิรินธร

สำหรับไฮไลท์ของพิพิธภัณฑ์คงหนีไม่พ้นบริเวณโถงไดโนเสาร์ที่จัดทำอย่างอลังการงานสร้าง แสดงเรื่องราวของไดโนเสาร์ 8 สายพันธุ์ที่ค้นพบในเมืองไทยอย่างละเอียดและน่าชม ซึ่งผมขอไล่เสียงไปตามยุค ได้แก่

-ยุคไทรแอสสิก : "อีसानโนซอร์ส อรรถวิภัชชี" เป็นไดโนเสาร์กินพืชที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

-ยุคจูแรสสิก : "สเตโกซอร์" ไดโนเสาร์กินพืช มีแผ่นกระดูกขนาดใหญ่เรียงเป็นแถวอยู่บนหลัง แตกต่างจากชนิดอื่นๆ และ "ฮิปซีโลโฟดอน" ไดโนเสาร์กินพืชขนาดเล็กของไทย

-ยุคครีเทเชียส : "ภูเวียงโกซอร์ส สิรินครเน", "สยามโมไทรันนัส อีसानเอนซิส", "สยามโมซอร์ส สุธีธรณี" ทั้ง 3 ชนิดนี้จัดเป็นดาวเด่นเหมือนกับที่ภูเวียงซึ่งผมได้ให้ข้อมูลคร่าวๆไปในข้างต้นแล้ว ส่วนสายพันธุ์ที่เหลือก็มี "กินรีมีมัส" ไดโนเสาร์นกรกระจอกเทศ ขนาดราว 1-2 เมตร, "ซัตตะโกซอร์ส สัตยารักษ์กี" ไดโนเสาร์ปากนกแก้วชนิดแรกที่พบในไทย

นอกจากไดโนเสาร์ 8 สายพันธุ์แล้ว ที่นี่ยังนำเสนอ วิถีชีวิตของไดโนเสาร์ จำแนกประเภทไดโนเสาร์ให้เห็น นำเสนอเรื่องราวของเทอโรพอด-ไดโนเสาร์กินเนื้อ และซอโรพอด-ไดโนเสาร์กินพืช จัดแสดงฟอสซิลและหุ่นจำลอง (กระดูก) ไดโนเสาร์จำนวนมาก ทั้งพวกเดินดินและพวกบินได้ รวมถึงมีไดโนเสาร์ที่ผมดูแล้วแปลกตาไม่น้อยให้ชมกัน อาทิ ไดโนเสาร์นกกิ่ง ไดโนเสาร์หัวเกราะ ไดโนเสาร์ปากเปิด ไดโนเสาร์ปากนกแก้ว ไดโนเสาร์ปากจะงอย และอีกเพียบ

สำหรับการชมไดโนเสาร์ที่นี้ถึงแม้จะเป็นหุ่นจำลอง ของที่หาเลียนแบบขึ้นมา แต่เราต้องดูแลตามืออย่าต้อง อย่าไปแตะ สัมผัส ลูบคลำ เพื่อไม่ให้ของดีที่ทางพิพิธภัณฑ์ตั้งใจทำมาชำรุด เสียหาย เพราะนั่นถือเป็นการบ่อนทำลายการท่องเที่ยวไทยอีกทางหนึ่ง

ฟอสซิลไดโนเสาร์ที่พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน

แหล่งย่อย

นอกจากภูเวียงและภูเก้า 2 แหล่งเที่ยวชมไดโนเสาร์ในระดับไฮไลท์แล้ว ในอีसानยังมีแหล่งชวนชมไดโนเสาร์ที่น่าสนใจ ได้แก่

-"พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน" จ.นครราชสีมา : ที่นี่ยังนอกจากจะมีไม้กลายเป็นหินจำนวนมากแล้ว ยังจัดแสดงเรื่องราวของไดโนเสาร์ มีฟอสซิลให้ชมกันพอหอมปากหอมคอ ที่สำคัญคือมีการจัดแสดงให้เห็นถึงไดโนเสาร์โคราชวงศ์ต่าง ๆ ได้แก่ เทอโรซอร์โคราช, เทอโรพอดโคราช, แอสโตรซอร์โคราช ซึ่งใครอยากรู้ว่าไดโนเสาร์จากโคราชบ้านเองมีรูปร่างหน้าตาเป็นยังไงคงต้องหาโอกาสแวะเวียนไปดูกันที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้

-วนอุทยานภูแฝก อ.นาค จ.กาฬสินธุ์ : มีรอยเท้าไดโนเสาร์ที่มองเห็นชัดเจนมาก 7 รอย จากร่องรอยที่สำรวจพบเจอประมาณ 20 รอย เป็นรอยเท้าของไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่ ประทับอยู่บนลานหินยุคครีตเอเชียตอนต้น อายุประมาณ 140 ล้านปี

รอยเท้าไดโนเสาร์ ที่ภูหลวง

-เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จ.เลย : อาณาจักรพืชพรรณไม้แห่งนี้มีของดีในระดับอันซีนไทยแลนด์ชุกชอนอยู่นั่นก็คือ รอยเท้าไดโนเสาร์ร่วม 15 รอย ที่มีทั้งรอยที่เลือนรางและรอยที่ชัดเจนและสมบูรณ์มากที่สุดในเมืองไทย เป็นรอยเท้า 3 นิ้วมี(รอย)เล็บแหลมคล้ายรอยเท้าคน เป็นร่องลึกบุ๋มลงไปในพื้นที่มองเห็นชัดเจน มีขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 35 เซนติเมตร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านไดโนเสาร์จากเมืองนอกวิเคราะห์ว่า ไดโนเสาร์ตัวนี้น่าจะสูงประมาณ 1.8 เมตร และเดินเร็วประมาณ 8 กม.ต่อชั่วโมง หรือเร็วกว่าคนประมาณ 2 เท่า

-ด.พยอมแทน ท่าอุเทน ริมทางหลวงสายนครพนม-บ้านแพง จ.นครพนม : เดิมทีนี่เป็นบ่อเหมืองหินของเอกชน ต่อมามีการขุดค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์มากมายจนน่าตื่นตะลึง ว่ากันว่าเดิมพบมากกว่า 1,000 รอย แต่ถูกระเบิดทิ้งเสียหายไปจำนวนมาก จนปัจจุบันเหลืออยู่ 199 รอย รอยเท้าที่พบเป็น 3 นิ้วชัดเจน คล้ายรอยเท้าไก่ ปลายนิ้วมีรอยเล็บแหลมคม เป็นลักษณะของไดโนเสาร์กินเนื้อ หากินกันเป็นฝูง สันนิษฐานว่าเป็นกลุ่มพวกไดโนเสาร์นกกระจงอกเทศ

แหล่งใหม่

ความเป็นดินแดนไดโนเสาร์ของอีสานยังคงไม่หยุดอยู่เพียงเท่านี้ ในวันนี้ หากแต่ยังมีการค้นพบ การสำรวจพบหลักฐาน ร่องรอยใหม่ๆของไดโนเสาร์เพิ่มขึ้นอยู่เรื่อยๆ ดังกรณี 3 แหล่งค้นพบสำคัญแห่งใหม่ ได้แก่

-ภูกระดึง จ.เลย : สูดยอดภูแห่งภาคอีสาน แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมตลอดกาล มีการค้นพบซากไดโนเสาร์แห่งใหม่ในปลายปี 2553 มากถึง 5 แหล่งด้วยกัน คือ ภูน้อย ภูผาเทิบ ภูขวาง ภูท่าสองคอน และที่ผากก การค้นพบครั้งนี้ถือเป็นเรื่องใหม่ที่น่าตื่นตะลึงในวงการไดโนเสาร์ไม่น้อย เพราะมีการค้นพบชิ้นส่วนไดโนเสาร์กลุ่มโปรซอโรพอดเกือบครบทุกชิ้นจำนวน 30 ชิ้น ที่สมบูรณ์มากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีอายุราว 209 ล้านปี อีกทั้งยังมีการค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์ 4 นิ้วที่มีส่วนที่มีลักษณะเป็นเหมือนเดือยของไก่เพิ่มขึ้นมา และการค้นพบชิ้นส่วนกระดูกหัวไหล่ของไดโนเสาร์กินพืชที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย

-บ้านโนนดุม ชัยภูมิ : ที่นี้เมื่อไม่นานมานี้มีการค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์กินพืชและรอยเท้าไดโนเสาร์กินสัตว์อยู่ด้วยกันเป็นแห่งแรก นอกจากนี้ยังมีการค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์พันธุ์ใหม่ที่ยังไม่มีการค้นพบที่ใดมาก่อนในโลก คาดว่าเป็นไดโนเสาร์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก มีอายุประมาณ 210 ล้านปี โดยรอยเท้านี้ได้มีการจำลองไปแสดงไว้ที่อาคารสิรินธรพิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหิน ที่โคราชบ้านเอง

-ภูน้อย จ.กาฬสินธุ์ : เมืองฟ้าแดดสงยางยังเป็นขุดค้นพบซากไดโนเสาร์อย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อไม่นานมานี้มีรายงานการค้นพบซากฟอสซิลไดโนเสาร์แห่งใหม่ที่ภูน้อย เป็นจำนวนมากกว่า 400 ชิ้น มีมากกว่า 3 ตัวในหลุมเดียวกัน เป็นไดโนเสาร์กินพืชขนาดใหญ่ อายุราว 150 ล้านปี นับเป็นซากฟอสซิลที่ใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถูกค้นพบในขณะนี้ ซึ่งถูกนำมาศึกษาต่อที่ห้องวิจัย ของพิพิธภัณฑน์สิรินธร ในจังหวัดเดียวกัน

อย่างไรก็ตามในแหล่งค้นพบซากไดโนเสาร์แห่งใหม่ทั้ง 3 แหล่งนั้น ปัจจุบันยังไม่เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วนในอนาคตจะเปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือไม่เป็นเรื่องที่ต้องติดตามกันต่อไป ส่วนเรื่องที่ไม่ต้องติดตามก็คือ

วันนี้เมืองไทยได้ชื่อว่าเป็นผู้นำอันดับหนึ่งด้านไดโนเสาร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

